#IGŁOwaSpokojna

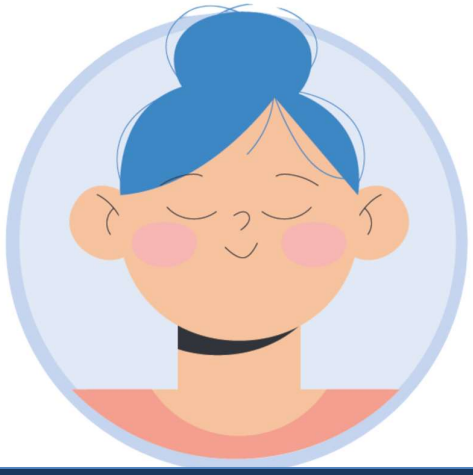

szczepienia.psserzeszow.pl

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA DO PREZENTACJI DLA UCZNIÓW KLAS VII-VIII

Szczepienia ochronne - jak pomagają chronić zdrowie?

Pakiet zawiera: wskazówki do każdego slajdu, pytania aktywizujące, komentarze nauczyciela, karty pracy dla uczniów i klucz.

Materiał ma charakter pomocniczy. Jest przeznaczony do wykorzystania przez nauczyciela w ramach edukacji zdrowotnej. Nie służy do zbierania informacji o stanie zdrowia uczniów ani o decyzjach zdrowotnych rodzin.

1. Jak korzystać z materiału

- Materiały są zaplanowane na jedną lekcję 45-minutową, ale można je podzielić na dwa spotkania albo wykorzystać wybrane elementy.
- Do każdego slajdu przygotowano: cel, czas, metodę, komentarz nauczyciela, pytania aktywizujące, oczekiwane odpowiedzi oraz przejście do kolejnego slajdu.
- Karty pracy można realizować indywidualnie, w parach albo w małych grupach.
- Zajęcia nie wymagają ujawniania prywatnych informacji zdrowotnych przez uczniów.
- Nauczyciel może skrócić część o mechanizmie biologicznym, a wydłużyć część dotyczącą internetu i wiarygodnych źródeł.

Zakładany efekt lekcji

- Uczeń wyjaśnia własnymi słowami, czym są szczepienia i dlaczego są elementem profilaktyki chorób zakaźnych.
- Uczeń rozróżnia na poziomie ogólnym szczepienia obowiązkowe i zalecane.
- Uczeń rozumie, że szczepienia mogą zmniejszać ryzyko zachorowania lub ciężkiego przebiegu wybranych chorób.
- Uczeń wie, że w sprawach indywidualnych należy pytać rodzica/opiekuna i personel medyczny.
- Uczeń potrafi wskazać cechy wiarygodnego źródła informacji zdrowotnej.
- Uczeń potrafi odróżnić fakt, opinię, uproszczenie i treść budzącą podejrzenie manipulacji.

2. Podstawa metodyczna i programowa

Temat szczepień w klasach VI-VIII można realizować szerzej niż w młodszych klasach. Uczniowie są gotowi nie tylko do zrozumienia podstaw szczepień, ale także do rozmowy o wiarygodnych źródłach, informacjach w internecie, dezinformacji oraz odpowiedzialnej komunikacji o zdrowiu.

Powiązanie z edukacją zdrowotną:

- zdrowie fizyczne i profilaktyka chorób zakaźnych,
- kształtowanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych,
- korzystanie z wiarygodnych źródeł informacji o zdrowiu,
- rozwijanie krytycznej analizy informacji zdrowotnych i odporności na dezinformację,
- wspieranie sprawczości ucznia bez przenoszenia na niego decyzji medycznych dorosłych.

Plan lekcji 45 minut

1-5 min	Slajd 1. Wprowadzenie i burza mózgów: co pomaga chronić zdrowie?
6-15 min	Slajd 2-4. Czym są szczepienia i jak działa „trening” układu odpornościowego?
16-23 min	Slajd 5-7. Obowiązkowe i zalecane, szczepienia w wieku nastoletnim, bezpieczeństwo.
24-30 min	Slajd 8. Quiz: fakt, mit czy nie wiem?
31-37 min	Slajd 9-13. Internet a zdrowie, sytuacje do omówienia i sygnały dezinformacji.

38-42 min	Slajd 14-15. Podsumowanie 3-2-1 i najważniejsze wnioski.
43-45 min	Slajd 16. Źródła rzetelnej informacji i zamknięcie lekcji.

3. Pomoc nauczyciela do każdego slajdu

Poniższe wskazówki można traktować jako gotowe notatki prowadzącego. Nauczyciel może skracać komentarze zależnie od czasu, wieku klasy i poziomu aktywności uczniów.

Slajd 1. Co pomaga nam chronić zdrowie?

Cel slajdu	Uruchomienie wiedzy uczniów i pokazanie, że szczepienia są jednym z elementów profilaktyki, obok codziennych zachowań prozdrowotnych.
Czas	4-5 min
Metoda	burza mózgów, rozmowa kierowana

Proponowany komentarz nauczyciela

- Zacznij od pytania: „Co robimy na co dzień, żeby rzadziej chorować i lepiej się czuć?”.
- Zapisuj odpowiedzi uczniów i porządkuj je w kategorie: sen, ruch, higiena, odżywianie, odpoczynek, pomoc specjalistów, profilaktyka.
- Podkreśl, że szczepienia nie są jedynym sposobem dbania o zdrowie, ale jednym z ważnych elementów profilaktyki.
- Nie pytaj uczniów o ich prywatny status szczepień ani decyzje rodzinne.

Pytania aktywizujące

- Co pomaga nam dbać o zdrowie każdego dnia?
- Które działania zależą od nas, a w których potrzebujemy dorosłych lub specjalistów?
- Dlaczego o zdrowiu warto uczyć się zanim pojawi się choroba?

Przejście do kolejnego slajdu: Skoro wiemy, że szczepienia są jednym z działań profilaktycznych, wyjaśnijmy, czym właściwie są.

Slajd 2. Czym są szczepienia?

Cel slajdu	Wyjaśnienie pojęcia szczepienia prostym, rzetelnym językiem dostosowanym do uczniów klas VI-VIII.
Czas	5-6 min
Metoda	miniwyjaśnienie z analogią

Proponowany komentarz nauczyciela

- Powiedz, że szczepienie można porównać do treningu układu odpornościowego.
- Układ odpornościowy jest jak „drużyna obronna” organizmu, która uczy się rozpoznawać wybrane wirusy lub bakterie.
- Używaj sformułowania: „szczepienia pomagają zmniejszyć ryzyko zachorowania albo ciężkiego przebiegu choroby”.
- Unikaj zdania: „szczepienia chronią zawsze w 100%”.

Pytania aktywizujące

- Dlaczego porównanie do treningu może pomagać zrozumieć szczepienia?
- Co oznacza, że organizm „uczy się” reagować?

Przejście do kolejnego slajdu: Teraz sprawdzimy, dlaczego szczepienia mają znaczenie nie tylko dla jednej osoby.

Slajd 3. Dlaczego szczepienia mają znaczenie?

Cel slajdu	Pokazanie znaczenia szczepień z perspektywy jednostki, bliskich i społeczności.
Czas	5 min
Metoda	rozmowa kierowana

Proponowany komentarz nauczyciela

- Omów trzy poziomy: dla mnie, dla bliskich, dla społeczności.
- Podkreśl, że część osób może ciężej przechodzić choroby zakaźne, np. małe dzieci, seniorzy, osoby przewlekle chore.

Pytania aktywizujące

- Kto w naszym otoczeniu może szczególnie potrzebować ochrony przed chorobami zakaźnymi?
- Dlaczego profilaktyka może mieć znaczenie także dla innych osób?
- Jak rozumiecie pojęcie odpowiedzialności za zdrowie własne i otoczenia?

Przejście do kolejnego slajdu: Żeby lepiej to zrozumieć, zobaczmy uproszczony mechanizm działania szczepienia.

Slajd 4. Jak działa ten „trening”?

Cel slajdu	Uproszczone wyjaśnienie działania odporności po szczepieniu bez przeciążania terminologią biologiczną.
Czas	5 min
Metoda	schemat i analogia

Proponowany komentarz nauczyciela

- Przedstaw trzy etapy: poznanie informacji o drobnoustroju, zapamiętanie, szybsza reakcja.
- Zaznacz, że jest to uproszczony model, a szczegóły zależą od rodzaju szczepionki.
- Jeśli pojawią się bardzo szczegółowe pytania medyczne, odsyłaj do lekarza, pielęgniarki lub farmaceuty.

Pytania aktywizujące

- Co oznacza „pamięć” układu odpornościowego?
- Dlaczego organizm może reagować szybciej, jeśli wcześniej „poznał” zagrożenie?
- Jaką inną analogię można wykorzystać zamiast treningu?

Przejście do kolejnego slajdu: Teraz uporządkujemy podstawowe rodzaje szczepień, o których uczniowie mogą słyszeć.

Slajd 5. Szczepienia obowiązkowe i zalecane

Cel slajdu	Uczeń rozróżnia szczepienia obowiązkowe i zalecane na poziomie ogólnym.
Czas	5-6 min
Metoda	porządkowanie pojęć

Proponowany komentarz nauczyciela

- Wyjaśnij, że szczepienia obowiązkowe wynikają z Programu Szczepień Ochronnych i są planowane według wieku dziecka.
- Szczepienia zalecane także służą profilaktyce, ale mogą zależeć od wieku, stanu zdrowia, podróży lub innych sytuacji.

.

Pytania aktywizujące

- Czym może różnić się szczepienie obowiązkowe od zalecanego?
- Dlaczego niektóre szczepienia mogą zależeć od wieku, podróży albo stanu zdrowia?
- Gdzie można sprawdzić aktualne informacje o szczepieniach?

Przejście do kolejnego slajdu: Zobaczmy teraz, dlaczego temat szczepień dotyczy także nastolatków.

Slajd 6. Szczepienia w wieku nastoletnim

Cel slajdu	Pokazanie, że profilaktyka szczepienna nie dotyczy wyłącznie małych dzieci.
Czas	5 min
Metoda	rozmowa z przykładami

Proponowany komentarz nauczyciela

- Powiedz, że w wieku nastoletnim mogą pojawiać się dawki przypominające, szczepienia zalecane lub pytania dotyczące szczepień przed podróżą.
- Możesz wskazać HPV jako przykład profilaktyki chorób, które mogą wystąpić w przyszłości.
- Podkreśl, że uczeń nie podejmuje decyzji samodzielnie - rozmawia z rodzicem/opiekunem i personelem medycznym.

Pytania aktywizujące

- Dlaczego warto uczyć się o profilaktyce przed dorosłością?
- Jakie pytania o zdrowie może mieć nastolatek?
- Kogo warto zapytać, jeśli nie wiemy, czy dane szczepienie nas dotyczy?

Przejście do kolejnego slajdu: Ważnym tematem są też pytania o bezpieczeństwo szczepień.

Slajd 7. Bezpieczeństwo szczepień

Cel slajdu	Rzetelne i ostrożne omówienie bezpieczeństwa szczepień oraz sposobu mówienia o ryzyku.
Czas	6 min
Metoda	miniwykład i pytania uczniów

Proponowany komentarz nauczyciela

- Wyjaśnij, że przed szczepieniem stan zdrowia ocenia osoba uprawniona.
- Powiedz, że po szczepieniu mogą wystąpić reakcje niepożądane, najczęściej łagodne, np. ból ręki, zaczerwienienie, osłabienie lub gorączka.
- Podkreśl, że bezpieczeństwo szczepień jest monitorowane.

Pytania aktywizujące

- Jakie pytanie warto zadać specjaliście przed szczepieniem?
- Dlaczego w medycynie ważne jest monitorowanie bezpieczeństwa?
- Dlaczego nie powinniśmy oceniać sytuacji zdrowotnej innych osób?

Przejście do kolejnego slajdu: Teraz sprawdzimy, jak dobrze rozumiemy najważniejsze informacje.

Slajd 8. Quiz: fakt, mit czy nie wiem?

Cel slajdu	Utrwalenie wiedzy oraz normalizacja odpowiedzi „nie wiem” jako punktu wyjścia do sprawdzania informacji.
Czas	7-8 min
Metoda	quiz, kartki P/M/N lub głosowanie

Proponowany komentarz nauczyciela

- Przeczytaj zdania z prezentacji i poproś uczniów o wybór: fakt, mit lub nie wiem.
- Po każdej odpowiedzi zapytaj o uzasadnienie.
- Podkreśl, że odpowiedź „nie wiem” jest bezpieczna, jeśli prowadzi do sprawdzenia wiarygodnego źródła.

Pytania aktywizujące

- Co sprawiło, że wybraliście tę odpowiedź?
- Jak można sprawdzić to zdanie?
- Czy jedna historia z internetu wystarcza, żeby ocenić temat zdrowotny?

Przejście do kolejnego slajdu: Właśnie dlatego kolejny slajd dotyczy internetu i informacji o zdrowiu.

Slajd 9. Internet a zdrowie

Cel slajdu	Rozwijanie alfabetyzmu zdrowotnego, krytycznej analizy źródeł i odporności na dezinformację.
Czas	6-7 min
Metoda	cztery pytania do źródła

Proponowany komentarz nauczyciela

- Wprowadź cztery pytania: kto to napisał, na jakiej podstawie, czy mówi specjalista lub instytucja, czy tekst nie manipuluje emocjami.
- Podkreśl, że popularność filmiku lub posta nie oznacza prawdziwości.
- Wskaż przykłady bezpieczniejszych źródeł: personel medyczny, rodzice/opiekunowie, strony instytucji zdrowia publicznego.

Pytania aktywizujące

- Po czym poznajemy, że informacja może być niewiarygodna?
- Czy duża liczba polubień oznacza, że informacja jest prawdziwa?
- Co robi tekst, który manipuluje emocjami?

Przejście do kolejnego slajdu: Teraz przećwiczymy spokojne reakcje na kilka codziennych sytuacji.

Slajd 10. Sytuacje do omówienia

Cel slajdu	Ćwiczenie bezpiecznej, życzliwej i rzeczowej reakcji na pytania, obawy oraz treści internetowe.
Czas	7 min
Metoda	praca w parach lub małych grupach

Proponowany komentarz nauczyciela

- Podziel klasę na pary lub małe grupy i przydziel im jedną sytuację.
- Zadaniem uczniów jest przygotowanie odpowiedzi, która nie zawstydza, nie straszy i odsyła do właściwych osób.
- Przypomnij zasadę: nie pytamy o prywatne szczepienia i nie oceniamy decyzji rodzin.

Pytania aktywizujące

- Jak można odpowiedzieć komuś, kto mówi: „Nie wiem, czy szczepienia są dla mnie”?
- Jak wesprzeć osobę, która boi się zastrzyków?
- Jak sprawdzić sensacyjne informacje influencera?
- Kogo powinien zapytać uczeń, gdy chce wiedzieć, czy dane szczepienie jest dla niego potrzebne?

Przejście do kolejnego slajdu: Po sytuacjach zastanowimy się, do kogo konkretnie można zwracać się z pytaniami.

Slajd 11. Kogo zapytać o szczepienia?

Cel slajdu	Ustalenie mapy wiarygodnych osób i miejsc, do których uczeń może kierować pytania.
Czas	5 min
Metoda	mapowanie źródeł pomocy

Proponowany komentarz nauczyciela

- Omów role: rodzic/opiekun, lekarz, pielęgniarka, farmaceuta, instytucje publiczne.
- Zaznacz, że w sprawach indywidualnych uczeń nie rozstrzyga samodzielnie.
- Wskaż przykładowe źródła: Szczepienia.Info, Ministerstwo Zdrowia, GIS, portal lokalny kampanii.

Pytania aktywizujące

- Z jakim pytaniem warto iść do rodzica lub opiekuna?
- O co można zapytać lekarza lub pielęgniarkę?
- W czym może pomóc farmaceuta?
- Jakie strony mogą być dobrym początkiem sprawdzania informacji?

Przejście do kolejnego slajdu: Teraz zastosujemy te zasady do konkretnego przykładu informacji.

Slajd 12. Mini-zadanie: sprawdź źródło

Cel slajdu	Praktyczne ćwiczenie oceny informacji zdrowotnej bez prowadzenia sporu światopoglądowego.
Czas	6-7 min
Metoda	analiza krótkiego przykładu

Proponowany komentarz nauczyciela

- Przeczytaj przykład: „Skoro niektóre choroby są dziś rzadkie, to profilaktyka nie jest potrzebna”.
- Poproś uczniów, aby określili, czy to fakt, opinia, uproszczenie czy manipulacja.
- Podkreśl, że niektóre choroby są rzadkie m.in. dzięki wieloletniej profilaktyce i działaniom zdrowia publicznego.

Pytania aktywizujące

- Czego brakuje w tej informacji?
- Jakie dane albo źródło trzeba byłoby sprawdzić?
- Jak odpowiedzieć spokojnie, bez wyśmiewania?
- Czy rzadkość choroby zawsze oznacza, że profilaktyka nie jest potrzebna?

Przejście do kolejnego slajdu: Skoro wiemy, jak sprawdzać źródło, zobaczmy, jakie sygnały ostrzegawcze mogą pojawiać się w treściach o zdrowiu.

Slajd 13. Jak rozpoznać podejrzaną informację?

Cel slajdu	Rozpoznawanie typowych sygnałów dezinformacji i manipulacji w treściach zdrowotnych.
Czas	5-6 min
Metoda	analiza sygnałów ostrzegawczych

Proponowany komentarz nauczyciela

- Omów cztery sygnały: straszenie, brak źródeł, obietnica prostej odpowiedzi, atakowanie zamiast wyjaśniania.
- Zachęć uczniów, aby nie udostępniali treści, których nie potrafią sprawdzić.
- Nie pokazuj skrajnych lub drastycznych materiałów; wystarczą neutralne przykłady.

Pytania aktywizujące

- Który sygnał ostrzegawczy jest waszym zdaniem najłatwiejszy do zauważenia?
- Dlaczego straszenie może utrudniać spokojne myślenie?
- Jak różni się informowanie od manipulowania?

Przejście do kolejnego slajdu: Na koniec uporządkujemy najważniejsze wnioski metodą 3-2-1.

Slajd 14. Podsumowanie 3-2-1

Cel slajdu	Szybka ewaluacja i uporządkowanie wiedzy uczniów.
Czas	4-5 min
Metoda	bilet wyjścia

Proponowany komentarz nauczyciela

- Poproś uczniów o zapisanie: 3 rzeczy, które zapamiętali, 2 pytania do specjalisty i 1 wiarygodnego źródła.
- Odpowiedzi można zebrać anonimowo, aby sprawdzić, co wymaga powtórzenia.
- Nie oceniaj pisowni ani długości odpowiedzi — liczy się rozumienie.

Pytania aktywizujące

- Co było dziś najważniejsze?
- Jakie pytanie warto zadać lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie?
- Jakie źródło informacji o zdrowiu uznasz za wiarygodne?

Przejście do kolejnego slajdu: Po podsumowaniu przypomnimy najważniejsze zdania do zapamiętania.

Slajd 15. Co warto zapamiętać?

Cel slajdu	Utrwalenie najważniejszych wniosków z lekcji.
Czas	3-4 min
Metoda	podsumowanie kierowane

Proponowany komentarz nauczyciela

- Podkreśl cztery wnioski: szczepienia są elementem profilaktyki, pomagają zmniejszać ryzyko, pytania są normalne, informacje trzeba sprawdzać.
- Możesz poprosić uczniów, aby wybrali jedno zdanie, które zostaje z nimi po lekcji.
- Zachowaj spokojny, rzeczowy język i nie wracaj do prywatnych decyzji zdrowotnych.

Pytania aktywizujące

- Które zdanie z tego slajdu jest najważniejsze?
- Jakie zdanie powiedzielibyście młodszemu koledze lub koleżance?
- Co oznacza „sprawdzać informacje” w praktyce?

Przejście do kolejnego slajdu: Na ostatnim slajdzie zobaczymy, gdzie można szukać rzetelnych informacji.

Slajd 16. Gdzie szukać rzetelnych informacji?

Cel slajdu	Wskazanie uczniom i nauczycielowi sprawdzonych źródeł informacji zdrowotnej.
Czas	3-4 min
Metoda	wskazanie źródeł i zamknięcie lekcji

Proponowany komentarz nauczyciela

- Wymień źródła: rodzic/opiekun, lekarz, pielęgniarka, farmaceuta oraz oficjalne strony instytucji zdrowia publicznego.
- Wskaż adresy z prezentacji: szczepienia.psserzeszow.pl, szczepienia.pzh.gov.pl, gov.pl/zdrowie, gis.gov.pl.
- Zakończ zdaniem: „Nie musisz wiedzieć wszystkiego. Ważne, żeby wiedzieć, gdzie i kogo zapytać”.

Pytania aktywizujące

- Które źródło zapamiętacie z lekcji?
- Czym oficjalna strona różni się od anonimowego komentarza?
- Do kogo zwrócicie się, jeśli pojawią się pytania o zdrowie?

Przejście do kolejnego slajdu: Zakończenie lekcji.

4. Klucz odpowiedzi i wskazówki do kart pracy

Karta pracy 1

- Możliwe odpowiedzi: mycie rąk, sen, ruch, zdrowe jedzenie, woda, odpoczynek, wietrzenie, szczepienia, pytanie specjalisty, korzystanie z rzetelnych źródeł.
- Profilaktyka: działania, które pomagają zapobiegać chorobom albo dbać o zdrowie.

Karta pracy 2

Nr	Odpowiedź	Wyjaśnienie
1	**Fakt**	Szczepienia są jednym z elementów profilaktyki chorób zakaźnych.
2	**Mit**	Szczepienia nie zastępują higieny, snu, ruchu ani zdrowego stylu życia.
3	**Fakt**	Pytania medyczne warto kierować do personelu medycznego.
4	**Mit**	Jedna historia z internetu nie zastępuje danych, badań i monitorowania bezpieczeństwa.
5	**Fakt**	Informacje w mediach społecznościowych wymagają sprawdzenia autora i źródła.

Karta pracy 3-5

- W przykładzie o rzadkości chorób oczekiwana odpowiedź to „uproszczenie”. Niektóre choroby są rzadkie m.in. dzięki wieloletniej profilaktyce i działaniom zdrowia publicznego.
- Uczniowie powinni wskazywać brak autora, brak źródła, straszenie, skrajne słowa i uogólnienia.
- Odpowiedź ucznia powinna być spokojna, np. „Warto to sprawdzić w wiarygodnym źródle” albo „Najlepiej zapytać lekarza/pielęgniarkę/farmaceutę”.
- W sytuacjach indywidualnych uczniowie powinni wskazać rodzica/opiekuna oraz personel medyczny, a nie samodzielne decydowanie.

5. Trudne pytania uczniów - bezpieczne odpowiedzi nauczyciela

Pytanie ucznia	Odpowiedź nauczyciela
Czy szczepienia zawsze chronią w 100%?	Nie. Lepiej mówić, że szczepienia pomagają zmniejszyć ryzyko zachorowania lub ciężkiego przebiegu wybranych chorób.
Czy po szczepieniu można źle się czuć?	Czasem mogą wystąpić krótkotrwałe, łagodne reakcje, np. ból ręki lub gorsze samopoczucie. W sprawach indywidualnych pytamy personel medyczny.
Czy ja muszę się szczepić?	To pytanie należy omówić z rodzicem/opiekunem i personelem medycznym. Na lekcji nie podejmujemy decyzji indywidualnych.
Czy szczepienie przeciw HPV mnie dotyczy?	To przykład profilaktyki, o której warto rozmawiać z rodzicem/opiekunem i lekarzem. Na lekcji omawiamy ogólne zasady, a nie indywidualne decyzje.
A co, jeśli ktoś się boi?	Strach jest normalny. Warto powiedzieć o nim dorosłemu albo pielęgniarce/lekarzowi. Nie wyśmiewamy takich obaw.
Widziałem filmik, że szczepienia są złe. Co z tym?	Filmik trzeba sprawdzić: kto go stworzył, czy podano źródła, czy wypowiada się specjalista i czy nie używa straszenia. Warto zapytać dorosłego lub specjalistę.

6. Źródła dla nauczyciela

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 6 marca 2025 r. - podstawa programowa edukacji zdrowotnej dla szkoły podstawowej: https://dziennikustaw.gov.pl/D2025000037801.pdf;
- Ministerstwo Edukacji Narodowej - informacje o edukacji zdrowotnej i materiałach dla nauczycieli: https://www.gov.pl/web/edukacja/edukacja-zdrowotna;
- Ministerstwo Edukacji Narodowej - edukacja zdrowotna od roku szkolnego 2026/2027: https://www.gov.pl/web/edukacja/edukacja-zdrowotna-od-1-wrzesnia-bedzie-przedmiotem-obowiazkowym;
- Ministerstwo Zdrowia - szczepienia obowiązkowe i zalecane: https://www.gov.pl/web/zdrowie/szczepienia-obowiazkowe-i-zalecane;
- Główny Inspektorat Sanitarny - szczepienia obowiązkowe i zalecane: https://www.gov.pl/web/gis/szczepienia-obowiazkowe oraz https://www.gov.pl/web/gis/szczepienia-zalecane;
- Szczepienia.info - portal wiedzy NIZP PZH-PIB: https://szczepienia.pzh.gov.pl/;
- Portal kampanii #IGŁOwaSpokojna: https://szczepienia.psserzeszow.pl.